

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Jaroslava Hubáčka v právní věci stěžovatelky **M. P.**, zastoupené Mgr. Romanem Seidlerem, advokátem se sídlem v Plzni, Na Jíkalce 13, za účasti **Ministerstva vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 6. 2005, č. j. 65 Az 53/2004 – 23,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 27. 6. 2005, č. j. 65 Az 53/2004 – 23, zamítl žalobu stěžovatelky proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „ministerstvo“) ze dne 26. 10. 2004, č. j. OAM-2962/VL-07-15-2004, kterým stěžovatelce nebyl udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), a současně bylo rozhodnuto, že se na ni nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. V odůvodnění rozsudku krajský soud konstatoval, že stěžovatelka podala žádost o udělení azylu z důvodu problémů s rodiči, kteří jí vyčítali, že se nechce stát stoupenkyní jiné náboženské skupiny, a dále z důvodu skutečnosti, že byla správně vyhoštěna z České republiky a tyto skutečnosti podle jeho názoru nelze podřadit pod žádný z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu. Stěžovatelce nelze udělit azyl ani podle § 13 zákona o azylu, neboť žádnému rodinnému příslušníkovi stěžovatelky nebyl udělen azyl podle § 12 nebo § 14 tohoto zákona. V průběhu správního řízení ani v žalobě stěžovatelka neuvedla žádný konkrétní

důvod, který by mohl vést k aplikaci § 14 zákona o azylu. Stejně jako ministerstvo ani krajský soud nezjistil u stěžovatelky existenci překážek vycestování taxativně vyjmenovaných v § 91 zákona o azylu.

V kasační stížnosti podané v zákonné lhůtě stěžovatelka uvedla, že ji podává z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Poukázala na to, že již od počátku řízení o udělení azylu uvádí, že důvodem opuštění země původu byla skutečnost, že se nemohla dohodnout se svými rodiči, kteří požadovali, aby se stala „jehovistkou“. Vyhrožovali jí, že nic nezdedí a že veškerý majetek dostane bratr, který je stejného náboženského přesvědčení jako oni. Toto šikanující chování rodičů brání stěžovatelce v normálním způsobu života, zvláště když se výhrůžky rodičů stále opakují. Stěžovatelka se cítí být rodiči pronásledována a v tomto způsobu pronásledování z jejich strany lze spatřovat naplnění významu pojmu pronásledování ve smyslu § 2 odst. 6 zákona o azylu, neboť se jí podle jejího přesvědčení nedostane účinné ochrany ze strany ukrajinských státních orgánů. Na podkladě těchto skutečností se domnívá, že by jí mohl svědčit některý z důvodů pro udělení azylu. Krajskému soudu dále vytýkala, že s ohledem na popsanou situaci se nedostatečně vypořádal s otázkou, zda v daném případě byly splněny zákonné podmínky pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. S ohledem na problémy, které jí způsobují její rodiče, by bylo na místě zvážit, zda stěžovatelce za těchto okolností neposkytnout ochranu před újmou na jejím zdraví, které se podle jejího přesvědčení jí na Ukrajině nedostane. Tato skutečnost, jakož i fakt, že stěžovatelka na území České republiky vede dosud spořádaný život, by mohly podle jejího názoru zakládat důvod pro udělení humanitárního azylu. Z uvedených důvodů navrhla, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení a přiznal kasační stížnosti odkladný účinek.

Ministerstvo ve svém vyjádření popřelo oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jeho rozhodnutí i rozsudek soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Ministerstvo odkázalo na správní spis, zejména na podání a výpovědi stěžovatelky učiněné ve správním řízení, a na vydané rozhodnutí. K obsahu kasační stížnosti konstatovalo, že stěžovatelka své námitky ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. nijak nekonkretizovala ani nepodložila argumenty. Neuvedla, v čem spatřuje nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, v čem spatřuje vady správního řízení a nepřezkoumatelnost vydaného správního rozhodnutí pro nesrozumitelnost. Nijak neprokázala souvislost s jejím důvodem pro podání žádosti o azyl, tj. s jejím odmítáním návrhu rodičů, aby vstoupila do náboženské sekty S. J. Humanitární azyl byl podle ministerstva ze strany zákonodárců zamýšlen jako dobrodíní státu, kterým měly být řešeny zvláštního zřetele hodné situace žadatelů o azyl. Na základě údajů sdělených o její osobní situaci stěžovatelkou v průběhu správního řízení, nebyl zjištěn zvláštního zřetele hodný důvod pro udělení azylu podle § 14 zákona o azylu. Důvodem podání žádosti o azyl, posléze i žaloby a kasační stížnosti, je snaha stěžovatelky legalizovat si svůj pobyt na území České republiky poté, co jí bylo uděleno správní vyhoštění. Proto ministerstvo navrhlo zamítnutí kasační stížnosti a nepřiznání odkladného účinku pro nedůvodnost.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnila stěžovatelka, přičemž neshledal vady uvedené v odstavci 3 citovaného ustanovení, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Podle § 12 zákona o azylu se azyl udělí cizinci, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je buď pronásledován za uplatňování politických práv a svobod a nebo má

odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Z citovaného ustanovení vyplývá, že podmínky pro udělení azylu splňuje cizinec, je-li ve vztahu k jeho osobě zjištěno, že je pronásledován, respektive má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů uplatňování určitých politických práv a svobod či politických názorů nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu příslušnosti k určité skupině obyvatel (rasové, náboženské, národnostní, sociální). Za pronásledování se pro účely zákona o azylu považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Pronásledováním však není ani případný masový výskyt negativních jevů v určité zemi nebo její části za předpokladu, že nejde o součást státní politiky.

V daném případě stěžovatelka v průběhu správního řízení o udělení azylu uvedla, že Ukrajinu opustila kvůli potížím osobního charakteru. Během podzimu roku 1999 její rodiče vstoupili mezi členy církve S. J. a když později přijížděla domů z ciziny, kde příležitostně pracovala, rodiče ji přemlouvali, aby se i ona stala S. J. a vyhrožovali jí, že pokud tak neučiní, veškerý rodinný majetek zdědí její bratr. Chovali se k ní špatným způsobem, otec i bratr ji dokonce několikrát fyzicky napadli. S jinými členy tohoto náboženského uskupení problémy neměla. Prohlásila, že se s žádostí o pomoc na žádný státní orgán neobrátila, neboť se domnívala, že pokud by o těchto skutečnostech někomu vyprávěla, zřejmě by se jí vysmál. Když byla situace ve společné domácnosti s příbuznými neúnosná, nastěhovala se na krátkou dobu ke známým ve městě M. Od roku 2000 jezdila za prací do České republiky a ve vlasti potom žila ze svých úspor nebo občas prodávala produkty z domácího hospodářství svých rodičů. Na Ukrajině získala pouze práci uklízečky ve škole, kde obdržela mzdu, která nedostačovala na zajištění živobytí. Jiné zaměstnání si hledat nepokoušela, neboť by to bylo podle ní zbytečné. V evidenci úřadu práce registrována nebyla, neboť o této možnosti ji nikdo neinformoval. Svou obtížnou osobní a ekonomickou situaci vyřešila tak, že dne 16. 1. 2004 přicestovala do České republiky s turistickým vízem na 20 dní. Po ukončení platnosti víza zde setrvala a žila se svým přítelem v P. a D. Poté, co jí bylo za neoprávněný pobyt uděleno cizineckou policií správní vyhoštění, požádala o udělení azylu. Zpět na Ukrajinu nechce, protože se nemá kam vrátit, rodiče ji nebudou podporovat a je tam těžký život. Ve vlasti nikdy neměla problémy s ukrajinskými státními orgány. Jiné důvody, pro které opustila svou vlast a žádá o udělení azylu na území České republiky, neuvedla.

Tyto stěžovatelkou uváděné osobní problémy se soukromými osobami na Ukrajině za situace, kdy nevyužila možnosti ochrany ze strany státních orgánů v zemi původu, nemohou být bez dalšího hodnoceny jako pronásledování z důvodů stanovených v ustanovení § 12 zákona o azylu, což také v souladu se zákonem dovodilo jak ministerstvo, tak i krajský soud. Subjektivní právo na azyl je právem na nezbytnou ochranu v případě pronásledování nebo odůvodněného strachu před pronásledováním, ale nikoliv právem vybrat si zemi, v níž chce cizinec žít a pracovat a kde si chce tímto způsobem legalizovat pobyt. Udělení azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území České republiky tak, jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. V této souvislosti Nejvyšší správní soud poukazuje i na skutečnost, že stěžovatelka

opakovaně pobývala na území České republiky od roku 2000 za účelem výdělečné činnosti a o azyl požádala až v říjnu 2004, kdy jí hrozilo správní vyhoštění, z čehož lze usuzovat, že její tvrzení o existenci důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu jsou účelová.

Rovněž její námitka, že krajský soud se nedostatečně vypořádal s otázkou, zda v daném případě byly splněny zákonné podmínky pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu, je nedůvodná. Ustanovení § 14 zákona o azylu je kombinací neurčitého právního pojmu a správního uvážení, kdy neurčitým právním pojmem je „případ zvláštního zřetele hodný“ a vlastní rozhodnutí správního orgánu vyjádřené slovy „lze udělit humanitární azyl“ představuje správní uvážení. Samotné správní rozhodnutí podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Za splnění těchto předpokladů není soud oprávněn z těchto skutečností dovozovat jiné nebo přímo opačné závěry. Na udělení azylu z humanitárního důvodu nemá žadatel subjektivní právo a protože správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení, přezkoumává jeho rozhodnutí soud pouze v omezeném rozsahu, jak je výše uvedeno. Míra správního uvážení správního orgánu je za situace, kdy se ustanovení § 14 zákona o azylu omezuje při určení důvodů, pro něž je možné humanitární azyl udělit, na konstatování, že se jedná o důvody hodné zvláštního zřetele, poměrně široká. Přitom prostor soudního přezkumu správních rozhodnutí u přiznání či nepřiznání humanitárního azylu je v souladu s citovaným judikátem naopak omezen, což však jistě ani ve vzájemné kombinaci neznamená, že by přiznávání humanitárního azylu mohlo být určováno pouhou libovůlí správního orgánu.

Smysl institutu humanitárního azylu lze spatřovat v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost poskytnout azyl i v situacích, na něž sice nedopadá žádný z důvodů taxativně stanovených v § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto patrně „nehumánní“ azyl neposkytnout. Správní orgán tak může zareagovat nejen na varianty, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu, například udělování humanitárního azylu osobám zvláště těžce postiženým či zvláště těžce nemocným nebo osobám přicházejícím z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory, ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, jenž pro orgány veřejné moci vyplývá obecně z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu. Protože ministerstvo řádně zjistilo a posoudilo jak osobní situaci stěžovatelky, tak i stav v zemi jejího původu, přičemž stěžovatelka sama ve správním řízení žádné důvody hodné zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu neuvedla, nelze jeho postupu, ani postupu krajského soudu, nic vytknout. Krajský soud se s otázkou neudělení humanitárního azylu ministerstvem ve svém rozsudku vypořádal dostatečně a jeho rozhodnutí je řádně odůvodněno.

Nejvyšší správní soud proto z výše uvedených důvodů kasační stížnost podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl. Ve věci rozhodl v souladu s § 109 odst. 1 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

O stěžovatelkou podaném návrhu, aby kasační stížnosti byl přiznán odkladný účinek podle ust. § 107 s. ř. s., Nejvyšší správní soud nerozhodl, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ust. § 56 odst. 2 ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1, věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatelka v řízení úspěch neměla, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení a ministerstvu žádné náklady s tímto řízením nevznikly.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. ledna 2006

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu